

K makromycetům lesa „Luh“ jižně od Nedvědic u Soběslavi v jižních Čechách

To the mycoflora of a forest called “Luh” south of Nedvědice near Soběslav, South Bohemia

František Kotlaba⁽¹⁾

Abstract: This contribution involves 74 species of macromycetes, but only those of whose voucher specimens from this forest are deposited in the PRM herbarium (with exception of *Ganoderma resinaceum* which is documented by photo). Besides some common fungi mainly uncommon and rare species are included (some of them considered threatened), such as *Artomyces pyxidatus*, *Cortinarius balteatus*, *Dendrothele amygdalispora*, *Dichomitus campestris*, *Junghuhnia nitida*, *Laxitextum bicolor*, *Leccinum holopus*, *Leucogyrophana mollusca*, *Pluteus pouzarianus*, and *Rhodocybe gemina*.

Key words: forest “Luh“, macromycetes, Nedvědice near Soběslav, South Bohemia, Czech Republic.

Abstrakt: Tento článek zahrnuje 74 druhů makromycetů, avšak pouze ty, které jsou z tohoto lesa doloženy sběry v herbáři PRM (s výjimkou *Ganoderma resinaceum*, která je doložena fotografií). Kromě určitých hojných hub to jsou hlavně méně časté nebo vzácné druhy (některé z nich patří k ohroženým), jako *Artomyces pyxidatus*, *Cortinarius balteatus*, *Dendrothele amygdalispora*, *Dichomitus campestris*, *Junghuhnia nitida*, *Laxitextum bicolor*, *Leccinum holopus*, *Leucogyrophana mollusca*, *Pluteus pouzarianus* a *Rhodocybe gemina*.

Klíčová slova: les „Luh“, makromycety, Nedvědice u Soběslavi, jižní Čechy, Česká republika.

Úvod

Při studiu hub (makromycetů) v jižních Čechách v oblasti západně od Soběslavi jsem se věnoval také mykoflóře asi 73 ha lesa „Luh“ (není to však lužní les, tj. luh v ekologickém slova smyslu), vyhledávaného zejména praktickými houbaři pro sběr jedlých hub (obr. 1 v barevné příloze č. 12). Rozkládá se necelý 1 km jižně od Nedvědic a prochází jím silnice (Sobělav-)Mokrá-Nedvědice(-Sudoměřice u Bechyně). Terén lesa je kromě východní části (ta má mírný sklon k severovýchodu) většinou lehce ukloněn k jihu; jeho nejjižnější část leží v nadmořské výšce 480 m, zatímco nejsevernější cíp je v 505 m n. m. V severovýchodní části lesa jsou dva nevelké úvaly („muldy“) a rovněž dva bezejmenné potoky, které začínají přímo pod okrajem silnice (v létě jsou často zčásti nebo zcela bezvodé). Severovýchodní potok teče podle sv. okraje lesa, pak mokřými loukami s křovinami a stromy, aby vyústil do Novákovského rybníka asi 200 m vých. od „Luhu“; je dlouhý asi 550 m. Druhý potok v mělkém údolí jz. od prvního je trochu větší a delší (ca 1000 m), teče s ním skoro souběžně, leží však asi 300 m jižně; les opouští v jeho jv. cípu, kde je podchycen do

1) Na Petřínách 8, Praha 6

betonových trub pod zemí v polích, a asi 120 m pod Novákovským rybníkem vtéká do z rybníka vytékajícího potoka, který se níže stéká s Mokerským potokem, a ústí na záp. okraji Soběslavi pod mostem do Lužnice.

Na jižním okraji „Luhu“ je už mnoho let neobydlená samota „U Luhu“ čp. 60 (náleží k obci Vlastiboř) se zahradou a ovocnými stromy (ale i některými „exoty“ před vchodem do domu), kterou jako cizorodý element do tohoto článku nezahrnuji. Naproti tomu Novákovský rybník s mokřými loukami (z velké části sečenými), keři a stromy nad rybníkem, sem zahrnuji.

Vegetace

„Luh“ je hospodářský les, který je značně antropicky ovlivněn – jednak provozem na silnici, jednak tam lidé zejména dříve vyváželi nejrůznější domovní odpad včetně stavebního rumu a zavlekli tam i některé rostliny. Porost je tvořen převážně borůvkovým borem s vtoušenými listnatými stromy a keři. Při sz. okraji lesa (sz. od samoty „U Luhu“) je dosti velká doubrava tvořená dubem letním s příměsí hlavně dubu červeného a lípy srdčité; jinde jsou nevelké výsadby smrku ztepilého, dubu červeného a jedle bělokoré. Plášť lesa tvoří převážně listnáče, hlavně dub letní, topol osika a bříza bělokorá. Ze stromů převažuje v „Luhu“ 60–80letá *Pinus sylvestris* (jen velmi vzácně hostící jmelí *Viscum album* subsp. *austriacum*) a stejně starý *Picea abies*, poněkud méně je zastoupena *Betula pendula*, *Populus tremula*, *Larix decidua*, *Prunus avium*, *Quercus robur* a *Sorbus aucuparia*; vzácná je *Pyrus* (cf.) *pyraster* (málo napadená rzí hrušňovou), *Quercus rubra* a *Tilia cordata*; pořádku se vyskytují *Abies alba* (velmi mladá, vysázená), *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Alnus glutinosa*, *Betula pubescens* a *Fraxinus excelsior* (pouze několik juvenilních exemplářů), *Malus domestica* a *Salix fragilis*; *Acer campestre* a *Salix alba* jsem zaznamenal každý v jediném exempláři.

K dosti hojným keřům a polokeřům (některé byly vysazené anebo zavlečené, podobně jako určité níže uvedené byliny) patří *Crataegus* sp., *Frangula alnus*, *Prunus spinosa*, *Rosa* sp., *Rubus idaeus*, *Rubus* sp. div. (velmi hojně), *Salix caprea*, *S. aurita*, *Sambucus nigra*, *S. racemosa*, *Sarothamnus scoparius* a *Vaccinium myrtillus*, zatímco spíše zřídka najdeme *Calluna vulgaris*, *Corylus avellana*, *Salix cinerea* a *Vaccinium vitis-idaea*; ojediněle se vyskytují *Juniperus communis*, *Spiraea salicifolia*, *Symphoricarpos albus* a *Viburnum opulus*; *Rhamnus cathartica* jsem zaznamenal pouze ve čtyřech velmi mladých, pospolu vyrůstajících exemplářích, a *Ribes rubrum* jen tři keře.

Z méně hojných anebo vzácných, v „Luhu“ rostoucích bylin (některé z nich jsou v sousedních lesích hojné), stojí za zmínku *Achillea ptarmica* (velmi vzácně), *Allium vineale*, *Arctium minus*, *A. tomentosum* (oba velmi vzácně), *Betonica officinalis*, *Calystegia sepium*, *Campanula persicifolia*, *C. trachelium*, *Cichorium intybus*, *Epipactis helleborine* (velmi vzácně), *Erechtites hieraciifolia* (roku 2012 masově na pasekách a lesních světlinách v mohutných exemplářích, zatímco v následujícím roce překvapivě žádné nebo jen nemnohé exempláře; v nedalekém lese „Svákov“ sz. od Soběslavi jsem tento druh našel např. 14. 8. 2013, avšak v roce 2005 jsem ho tam ještě nezaznamenal – viz Kotlaba 2006), *Festuca gigantea*, *Galeobdolon argenteum* (jen na jednom místě souvisle na ploše ca 1,5 × 3 m), *Hylotelephium jullianum*, *Impatiens glandulifera* (pouze na jediném místě na ploše cca 10 × 10 m v desítkách exemplářů), *Iris pseudacorus* (velmi vzácně), *Knautia arvensis*, *Lysimachia punctata*, *Oxalis fontana* (na jediné ploše ca 2 × 2,5 m velmi hojně), *Pimpinella major*, *Polygonatum odoratum* (jen 12 exemplářů, jediné místo), *Scorzonera humilis*, *Scrophularia nodosa*, *Securigera varia*, *Selinum carvifolia*, *Sieglingia decumbens*, *Succisa pratensis*, *Trifolium alpestre* aj.

Dne 5. 7. 2010 jsem zaznamenal v jv. cípu „Luhu“ jediný, a to kvetoucí exemplář *Platanthera bifolia* (nevím ale, jak dlouho se tam vyskytoval předtím), avšak v dalších letech už nikoliv. Stihl ho zřejmě stejný osud, jako před lety kapradiny *Blechnum spicant* a *Lastrea limbosperma*, které jsem v tomto lese sledoval skoro deset let a v „záplavovém“ roce 2002 – po předešlých suchých letech – odumřely (viz Kotlaba 1997, 2007). V této souvislosti mohu uvést i opačný případ: 9. 9. 2013 jsem v lese „V Starém“ sz. od Nedvědic našel na mechatém okraji cesty ve smrčtině čtyři plodné, pěkně vyvinuté pospolu rostoucí exempláře *Lycopodium clavatum* s četnými, 10–65 cm dlouhými lodyhami; je to asi 1300 m východně od místa, kde před mnoha lety tento druh vymizel (viz Kotlaba 2012); v srpnu 2014 jsem našel na okraji téže cesty asi 80 m východně dalších 7 mladých sterilních exemplářů.

Na vlhkých až mokřých loukách s drobnými prameništi při sv. okraji lesa nad Novákovským rybníkem roste mj. *Geranium palustre*, *Filipendula ulmaria*, *Iris sibirica* (na několika místech v bohatých trsech) a *Senecio aquaticus*. Vlastní Novákovský rybník má specifickou flóru zahrnující *Alisma plantago-aquatica*, *Elodea canadensis*, *Glyceria fluitans*, *Hydrocharis morsusranae* (hojně), *Lemna minor* (spíše vzácně), *Persicaria amphibia*, *Potamogeton acutifolius*, *P. natans*, *P. trichoides* (rdesty určil dr. Z. Kaplan), *Sagittaria sagittifolia*, *Sparganium emersum* (vzácně), *Spirodela polyrhiza* (velmi hojně) a *Typha latifolia*. Některé z výše uvedených rostlin jsou v jižních Čechách v různém stupni ohrožení (viz Lepší et al. 2013). Seznam cévnatých rostlin jsem pořídil z větší části během července a srpna 2013.

Seznam cévnatých rostlin se značně liší od výčtu druhů v nedalekých lesích „V Starém“ (Kotlaba 2012) a „Svákov“ (Kotlaba 2006). Lze to vysvětlit tím, že jednak byl do „Luhu“ na mnoho míst donedávna vyvážen různý domovní odpad a s ním i rostliny, jednak tím, že jím prochází dosti frekventovaná silnice, kterou se tam dostávají i diaspory různých rostlin.

Metodika

První záznam tří druhů hub z lesa „Luh“ u Nedvědic mám v terénním zápisníku již z 8. 9. 1957, další pak až z let 1997, 2000 a 2002; v uvedených případech ovšem šlo jen o náhodné exkurze, zcela výjimečně doložené sběry. Soustavněji jsem se začal věnovat výzkumu makromycetů tohoto lesa a ukládání sběrů do herbáře teprve v letech 2004–2013 (tj. posledních 10 let), kdy jsem tam v jarních a podzimních měsících sbíral v 2–3 týdenních intervalech, zatímco v červenci a srpnu téměř každý druhý nebo třetí den; z těchto let mám v zápisnicích zachycenu dlouhou řadu druhů hub, ovšem jen málokteré jsem sebral a uložil do herbáře. Nasbírané houby jsem předběžně určil, usušil, po návratu v Praze jsme v mykologickém oddělení Národního muzea se Z. Pouzarem většinu sběrů mikroskopovali a definitivně určili (kornatcovité houby určoval jen Z. Pouzar – já sám většinu z nich neznám); později jsem sběry opatřil etiketami a předal do herbáře PRM. Jednalo se nejen o vzácné nebo nehojné druhy, ale v některých případech i o druhy hojné, rostoucí však pod dřevinami nebo na dřevinách, jež jsou pro ně výjimečné; některé hojné druhy jsem dokladoval také proto, že jakožto „obyčejné“ bývají do herbářů dost zřídka ukládány – pak ale není dost materiálu pro různá speciální mykologická studia (ekologická, rozšíření aj.). U každého, v článku uvedeného druhu, zmiňuji stručně jeho ekologii a hojnost výskytu v ČR (u nás), popř. v jižních Čechách – to pokud je hojnost rozšíření příslušného druhu zmíněna ve Velkém fotoatlasu hub z jižních Čech (Papoušek 2010 – tam ale bohužel tento údaj u mnoha druhů zcela chybí – ty pak necituji). Svě jméno jako sběratele a určovatele zkracuji na iniciály F. K. Doprovodné fotografie hub jsou většinou z téhož data, jako je doklad v herbáři PRM; výjimečně je jiné datum, a to tehdy, kdy se mi podařil lepší snímek buď předtím, anebo později.

Výsledky studia makromycetů

Agaricus sylvaticus Schaeff. – pečárka lesní

Na hlinitopísčité půdě ve smíšeném lese s převahou jehličnanů 2. 9. 2004 leg. et det. F. K. (PRM 903249). – V ČR poměrně hojná pečárka s hnědě šupinkatým kloboukem a červenající dužninou po poranění, která roste v lesích všeho druhu, zejména však ve smrčinách.

Amanita gemmata (Fr.) Bertillon – muchomůrka slámožlutá

V mladé smrčině 16. 8. 2009 leg. et det. F. K. (PRM 916959). – V jižních Čechách se vyskytuje v jehličnatých a smíšených lesích roztroušeně (Papoušek 2010), nikoli však vzácně. Menší druh jedovaté muchomůrky s bledě okrovým nebo slámově žlutým kloboukem, většinou pokrytým bělavými vločkami; zaznamenal jsem ji v této oblasti i jinde, např. na „Svákově“ u Soběslavi (Kotlaba 2006).

Antrodiella faginea Vampola et Pouzar – outkovečka buková

Na ležícím tlejícím kmínku *Betula pendula* 22. 6. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921293). – Malý bělavý choroš s polorozlitými plodnicemi a tenkými kloboučky, drobnými výtrusy a různotvarými gloeocystidami v hymeniu. V době popsání druhu (Vampola et Pouzar 1996) ho autoři znali hlavně z buku, proto české druhové jméno bukový; později ale byl zjištěn i na řadě jiných dřevin. Ačkoli ho autoři znali z více lokalit, uveřejnili pouze jednu (holotypovou) lokalitu. Více lokalit jsem podle dokladů v herbáři PRM publikoval o 3 roky později (Kotlaba 2000); od té doby však byla nalezena na mnoha dalších, dosud nepublikovaných lokalitách.

Antrodiella pallescens (Pilát) Niemelä et Miettinen – outkovečka bledá

Na tlejícím padlém kmenu *Betula pendula* 31. 7. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921333). – V ČR méně častá outkovečka, makroskopicky nerozlišitelná od předešlé, která bývá v herbářích a v literatuře uváděna jako *Antrodiella semisupina* (Berk. et M. A. Curtis) Ryvarden, což ale je druh americký, v Evropě nerostoucí (viz Vampola 2011, kde je mnoho nových, zejména nomenklatorických údajů i o řadě jiných druhů rodu *Antrodiella*).

Antrodiella serpula (P. Karst.) Spirin et Niemelä – outkovečka Höhnelova

Na odumřelém ležícím kmínku *Alnus glutinosa* 13. 8. 2009 leg. et det. F. K. (PRM 916958). – V ČR poměrně hojná houba, která roste převážně na odumřelých větvích a kmenech buku (Kotlaba 1984), ale v nižších polohách, kde je buk málo zastoupen, preferuje olše. Tvoří polorozlité plodnice s malými kloboučky, naspodu s dosti velkými póry, které po poranění žloutnou. Ve většině starší literatury je uváděna pod jménem *Antrodiella hoehnelii* (Bres.) Niemelä.

Artomyces pyxidatus (Pers.: Fr.) Jülich – korunokyjka svícnovitá (obr. 2 v barevné příloze č. 12)

Na mrtvém ležícím kmenu *Populus tremula* 20. 8. 2011 leg. et det. F. K. (PRM 919538; jediný sběr). – Dosti vzácná, kuřátkům podobná dřevní houba s keříčkovitě rozvětvenými plodnicemi; větvičky končí zubatou „korunkou“, z níž opět vyrůstají další korunkaté větvičky. V této části jižních Čech ji znám pouze z rašelinišť „Kozohlůdky“ a „Borkovická blata“ (Kotlaba 2010). V literatuře je též uváděna pod jménem *Clavicornia pyxidata* (Pers.: Fr.) Doty.

Athelia bombacina (Pers.) Jülich – kornatečka válcovýtrusá

Na padlém tlejícím kmenu *Larix decidua* 5. 9. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921324). –

Kornatcovitá houba tvořící tence rozlité kůžičkovité hladké plodnice, bělavé až bledě okrové barvy; u nás roste dosti hojně zejména na mrtvém dřevě jehličnanů.

Auriculariopsis ampla (Lév.) Maire – mušlovka plstnatá (obr. 3 v barevné příloze č. 12)
Na ležící odumřelé větévce *Populus tremula* 14. 7. 2011 leg. et det. F. K. (PRM 919552). – V ČR dosti hojná houba tvořící malé mušlovité plodnice zevně běloplstnaté, ale na vnitřní straně (hymeniu) bledě až čokoládově hnědé, hladké; v době sucha se plodnice zavírají a po dešti nebo navlhčení se znovu otevírají. Roste na odumřelých větvích nebo i kmenech různých topolů (hlavně osiky) a některých vrb; o jejím rozšíření u nás jsem psal před 21 lety (Kotlaba 1993).

Basidiodendron eyrei (Wakef.) Luck-Allen – dřevovník Eyreův
Na tlejícím padlém kmenu *Betula pendula* 31. 7. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921293). – U nás hojný druh tvořící tence rozlité, lesklé, jakoby voskovité, světle hnědavé plodnice, přičemž dřevo pod plodnicí je často zbarveno do šafránova až skoro červena; roste na tlejícím dřevě jak listnáčů, tak jehličnanů.

Basidioradulum radula (Fr.: Fr.) Nobles – kornatec okrouhlý
Na mrtvém ležícím kmenu *Sorbus aucuparia* 20. 7. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921335). – Plodnice jsou tence rozlité, krémově až okrově zbarvené, s hymenoforem nejčastěji zubatým nebo ostnitým; preferuje mrtvé dřevo listnáčů, na jehličnanech je méně častý. V ČR je velmi hojný.

Bjerkandera adusta (Willd.: Fr.) P. Karst. – šedopórka osmahlá
Na živém (!) kořenu *Picea abies* 1. 8. 2012 leg. et det. F. K. (PRM 920947). – Jeden z nejhojnějších chorošů u nás vyznačující se kloboukatými, polorozlitými až rozlitými plodnicemi s rourkami šedými a dužninou bělavou. Roste na dřevě mnoha listnáčů, méně i jehličnanů – z listnatých dřevin je nejhojnější na buku, z jehličnatých na smrku (Kotlaba 1984); mnohdy vyrůstá i poloparaziticky na živých dřevinách, nevyjímaje některé ovocné stromy.

Botrybasidium laeve (J. Erikss.) Parmasto – pavučiník hladký
Na odumřelém ležícím kmenu *Sorbus aucuparia* 3. 10. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921299). – V ČR roste dosti často a skoro výhradně na dřevě nejrůznějších listnáčů, méně často jehličnanů; tvoří velmi tence rozlité plodnice běložlutavé barvy.

Botrybasidium subcoronatum (Höhn. et Litsch.) Donk – pavučiník obecný
Na tlejícím pařezu *Picea abies* 1. 8. 2012 (PRM 920946) a na ležícím trouchnivém kmenu *Betula pendula* 3. 10. 2013 (PRM 921328), obojí leg. F. K., det. Z. Pouzar. – V ČR velmi hojný pavučiník tvořící tence rozlité, bělavě až žlutavě zbarvené povlaky na mrtvém dřevě jak jehličnanů, tak listnáčů; sbíral jsem ho rovněž v lese „V Starém“ u Nedvědic (Kotlaba 2013).

Calocybe gambosa (Fr.) Donk – čirůvka májovka
Na hlinité půdě v trávě na okraji lesa 23. 5. 2013 leg. et det. F. K. (PRM 921343). – V jižních Čechách místy hojná lupenatá houba (Beran in Papoušek 2010), která se vyznačuje většinou bělavým zbarvením plodnice a moučnou vůní i chutí.

Ceriporia viridans (Berk. et Broome) Donk – pórnatka zelenající
Na borce pokáceného kmene *Populus tremula* 5. 8. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921310).

– V ČR méně hojná pórnatka (Kotlaba 1984) rostoucí na odumřelých kmenech nebo větvích především různých listnáčů, vzácně i jehličnanů; tvoří velmi tenké plodnice s drobnými, v mládí krémovými, později až nazelenale hnědavými póry.

Coniophora puteana (Schumach.: Fr.) P. Karst. – popraška sklepní

Na borce mrtvého padlého kmene *Alnus glutinosa* 17. 10. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921315). – V ČR hojná nelupenatá houba tvořící rozlité plodnice s hladkým nebo bradavčítým povrchem, žlutohnědavě až olivově hnědě zbarvené, ale se světlým nebo bílým okrajem; vyskytuje se nejen v přírodě, ale také ve stavbách, a to na dřevě jak listnáčů, tak jehličnanů.

Cortinarius balteatus Fr. – pavučinec fialovolilákový (obr. 4 v barevné příloze č. 12)

Na hlinité půdě na okraji borosmrkového lesa pod *Quercus robur* a *Populus tremula*, 27. 8. 2012 (PRM 919911) a 19. 9. 2013 (PRM 921320) leg. et det. F. K. – V ČR nehojný pavučinec zavalité postavy se skoro suchým, okrově hnědým kloboukem a slizkým, modrofialovým a dlouho podvinutým okrajem; třeň je řepovitý, bělavý až okrový. V roce 2001 jsem ho sbíral u Debrníka (Kotlaba 2002). Jako velmi ohrožený druh ho uvádí Fellner (in Kotlaba 1995) a jako druh, jehož ohrožení není dostatečně známé, Beran (in Holec & Beran 2006).

Costantinella terrestris (Link) S. Hughes – kostantinka zemní

Na borce mrtvého ležícího kmene *Pinus sylvestris* 17. 10. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921317). – U nás dosti hojná houba, jejíž imperfektní stadium tvoří velmi tenké bělavé povlaky na dřevě jak jehličnanů, tak listnáčů.

Cylindrobasidium laeve (Pers.: Fr.) Chamouris – kornatec rozvítý

Na useknuté větvi *Salix caprea* 1. 5. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921342). V ČR velmi hojný druh kornatce, který tvoří tence rozlité, hladké, zprvu většinou okrouhlé, bělavě až okrově zbarvené plodnice; roste jen na dřevě listnáčů. Je známý též pod jménem *Cylindrobasidium evolvens* (Fr.: Fr.) Jülich.

Dendrothele amygdalispora Hjortstam – kornatec mandlovýtrusý

Na borce živého kmene *Salix alba* 1. 8. 2012 leg. F. K., det. Z. Pouzar et F. K. (PRM 919784). – V Čechách velice vzácný kornatec, který byl do konce července 2012 známý pouze z jediné lokality (Pouzar et Kotlaba 2012). Má drobné, velmi tenké, zcela rozlité, hladké plodnice a výtrusy mandlovitého tvaru; roste na borce živých kmenů některých stromovitých vrb.

Dendrothele griseocana (Bres.) Bourdot et Galzin – kornatec našedlý

Na borce kmene živé *Salix fragilis* pod hrází Novákovského rybníka 15. 4. 2010 leg. F. K., det. F. K. et Z. Pouzar (PRM 859666). – V Čechách velmi hojný druh kornatce, tvořící někdy dosti rozsáhlé povlaky na borce kmenů stromovitých vrb (Pouzar et Kotlaba 2011a). Tvoří tence rozlité, našedlé plodnice, na jejichž povrchu lze pod lupou pozorovat v hymeniu ostré výrůstky; znám ho také od potoku poblíž okraje lesa „V Starém“ u Nedvědic (Kotlaba 2013).

Dendrothele salicicola Pouzar et Kotl. – kornatec vrbomilný

Na borce kmene živé *Salix fragilis* na hrázi Novákovského rybníka 27. 6. 2010 leg. F. K., det. F. K. et Z. Pouzar (PRM 859718 – viz Pouzar et Kotlaba 2011b); na stejném hostiteli u louky při sv. okraji „Luhu“ 14. 6. 2013 leg. F. K., det. F. K. et Z. Pouzar (PRM 921341). – Podobně jako předešlý druh

je v Čechách velmi hojný hlavně na borce stromovitých vrb, méně i jiných listnáčů; tvoří drobné, bílé, rozlité, zcela hladké plodnice. Sbíral jsem ho také u potoku poblíž okraje lesa „V Starém“ u Nedvědic (Kotlaba 2013).

Dichomitus campestris (Quél.) Domaň. et Orlicz – outkovka polní

Na ležící odumřelé větvi *Quercus robur* 11. 8. 2009 (PRM 917033) a na trčící suché větvi téže dřeviny 2. 10. 2009 (PRM 917064) leg. et det. F. K. – Nehojný až vzácný choroš (Vlasák in Papoušek 2010) v ČR, jenž tvoří většinou polštářkovitě rozlité plodnice s černavým okrajem a dosti velkými žlutavými až okrovými póry; roste na dřevě mrtvých větví (hlavně naspodu) a tenčích kmenech některých listnáčů, především dubů (Kotlaba 1984). Jako téměř ohrožený druh ho uvádějí Kotlaba et al. (in Holec & Beran 2006).

Exidia pithya (Alb. et Schwein.) Fr. – černorosol smrkový

Na odumřelém ležícím kmínku *Picea abies* 15. 7. 2011 leg. et det. F. K. (PRM 919539). – V ČR hojný druh tvořící tence rozlité, zprvu šedavé a měkké, později černé, tvrdé a lesklé plodnice; roste na odumřelých větvích a tenčích kmenech výhradně jehličnanů, hlavně smrků.

Ganoderma resinaceum Boud. in Pat. – lesklokorka pryskyřičnatá (obr. 5 v barevné příloze č. 13)

Na bázi živého kmene *Quercus rubra* na hrázi Novákovského rybníka tvoří plodnice každý rok již po několik let; 18. 8. 2011 det. et photo F. K. – V Čechách místy hojný choroš (Vlasák in Papoušek 2010) dorůstající značných rozměrů – klobouk je až 30 cm (i více) široký, na povrchu červený až červenohnědý, s bělavým okrajem a okrovou dužninou. Roste paraziticky na bázích a kořenech dubů, zejména cizího původu (hlavně dubu červeného), a to v parcích, zahradách, na hrázcích rybníků a v silničních stromořadích (Kotlaba 1984).

Geastrum fimbriatum Fr. – hvězdovka brvitá

V lesním humusu pod *Betula pendula*, *Populus tremula* a *Pinus sylvestris* 7. 10. 2011 (PRM 918781) a 27. 8. 2012 (PRM 920941) leg. et det. F. K. – Papoušek (2010) uvádí, že v jižních Čechách roste na vhodných stanovištích velmi hojně, na Soběslavsku se ale vyskytuje vzácně a její výskyt v borůvkovém boru je značně překvapivý. Vyznačuje se přisedlou endoperidií (bez krčku) a nahoře brvitým ústím bez kroužku kolem.

Geastrum striatum DC. – hvězdovka límečková (obr. 6 v barevné příloze č. 13)

Na hlinitopísčité půdě těsně za silničním příkopem u pěšiny k včelím úlům pod *Pinus sylvestris*, *Prunus avium* a *Quercus robur* 29. 8. 2013 leg. et det. F. K. (PRM 921337). – V jižních Čechách roste vzácně v jehličnatých i listnatých lesích, parcích a starých zahradách (Papoušek 2010), na Soběslavsku většinou vzácně a vždy synantropně. Endoperidie je připojena k exoperidii krátkým krčkem, nahoře má vyniklé rýhované (skládané) ústí a naspodu nápadný okrouhlý límeček.

Gloeocystidiellum luridum (Bres.) Boidin – koroveček bledožlutý

Na spadlé tlející větvi *Populus tremula* 21. 8. 2012 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921339). – U nás poněkud méně hojný druh korovečku, který tvoří tence rozlité, hladké nebo bradavčité plodnice krémově až okrově zbarvené; roste na odumřelém dřevě hlavně listnáčů, méně často jehličnanů.

Hapalopilus rutilans (Pers.: Fr.) P. Karst. – hlinák červenající

Na odumřelé ležící větvi *Populus tremula* 18. 7. 2012 leg. et det. F. K. (PRM 919912). – V ČR

hojný druh choroše s jednoletými, bokem k dřevině přirůstajícími plodnicemi, které jsou většinou sytě okrově až načervenalé okrově zbarvené a jejich póry po poranění za čerstva rezavějí; roste na odumřelých kmenech a větvích hlavně listnatých dřevin, především dubů (Kotlaba 1984).

Heterobasidion annosum (Fr.) Bref. – kořenovník vrstevnatý

Na pařezu *Alnus glutinosa* 31. 10. 1997 leg. F. K., det. F. K. et Z. Pouzar (PRM 891493). – U nás hojný choroš s vytrvalými plodnicemi, který parazituje na kořenech zejména borovic a mnoha listnatých dřevin. Vyznačuje se dosti velkými póry (2–3 na 1 mm) a víceméně lysým okrajem klobouku, zatímco blíže příbuzný a velmi hojný kořenovník smrkový – *Heterobasidion parviporum* Niemelä et Korhonen má drobnější póry (4–5 na 1 mm) a okraj klobouku je plstnatý; napadá zejména smrk.

Hydnum rufescens Fr. – lišák ryšavý

Na hlinitopísčité půdě v boru s *Populus tremula* a *Quercus robur* 28. 10. 2004 (PRM 903238) a 17. 8. 2011 (PRM 919540) leg. et det. F. K. – V ČR dosti hojný druh podobný velikostí a částečně také zbarvením lišce obecné – *Cantharellus cibarius* Fr., ale s ostny pod kloboukem, okrovým až ryšavým zbarvením a ostny na třech nesbíhajícími; příbuzný lišák zprohýbaný – *Hydnum repandum* L.: Fr. je spíše bělavý, ostny má na třech sbíhavé a bývá až dvakrát tak velký. Oba rostou v lesích všeho druhu.

Hyphoderma praetermissum (P. Karst.) J. Erikss. et Strid in J. Erikss. et Ryvarden – kornatec tenký

Na suché ležící větvi *Quercus robur* 3. 10. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921295). – V ČR velmi hojný druh kornatce s tence rozlitými blanitými plodnicemi, které jsou bělavě až světle okrově zbarvené; roste na mrtvém dřevě jak listnáčů, tak jehličnanů.

Hyphoderma puberum (Fr.) Wallr. – kornatec pýřitý

Na mrtvém ležícím zetlelém kmenu *Pinus sylvestris* 13. 8. 2013 (PRM 921340), na trouchnivém ležícím kmenu *Populus tremula* 17. 10. 2013 (PRM 921319) a na odumřelé větévec *Viburnum opulus* (!) 17. 10. 2013 (PRM 921303), všechny leg. F. K., det. Z. Pouzar. – U nás hojný kornatec tvořící tence rozlité, hladké, světle okrově zbarvené plodnice; roste na mrtvém dřevě hlavně listnáčů, avšak nález na kalině je zřejmě zcela ojedinělý.

Hyphoderma setigerum (Fr.) Donk – kornatec septocystidový

Na odumřelé ležící větvi *Quercus robur* 19. 9. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921326). – V ČR velmi hojný druh kornatce s tence rozlitými, na povrchu hladkými anebo drobně ostnitými (bradavčitými) plodnicemi, které jsou bělavě až okrově zbarvené; roste na odumřelém dřevě zejména listnáčů.

Hyphodontia nespori (Bres.) J. Erikss. et Hjortstam – kornatec Nešporův

Na mrtvé ležící větvi *Picea abies* 19. 9. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921309). – U nás velmi hojný kornatec tvořící tence rozlité, na povrchu drobně bradavčité, krémově zbarvené plodnice; roste na mrtvém dřevě jehličnanů i listnáčů.

Hypholoma subviride (Berk. et M. A. Curtis) Dennis – třepenitka drobná

Na bázi živého zraněného kmínku *Picea abies* 13. 8. 2011 (PRM 919547) a na tlejícím pařezu *Populus tremula* 9. 8. 2012 (PRM 919916) leg. et det. F. K. – Tato třepenitka je v hlavních znacích jakoby zmenšená třepenitka svazčitá – *Hypholoma fasciculare* (Huds.: Fr.) P. Kumm. Klobouk

mívá pouze 0,5–2 cm široký, třeň a lupeny jenom 1–3 mm široké; roste na dřevě jak jehličnanů, tak listnáčů. Do naší literatury ji uvedl s podrobnými údaji Pouzar (1981), který však cituje pouze několik málo lokalit; dnes lze říci, že je poměrně hojná (stále však přehlížená). Sbíral jsem ji také v lese „V Starém“ u Nedvědic (Kotlaba 2013).

Junghuhnia nitida (Fr.) Ryvarden – pórnatka krásnopórá

Na mrtvé ležící větvi *Populus tremula* 16. 6. 2012 leg. F. K., det. F. K. et Z. Pouzar (PRM 919543). – V ČR nehojná, místy až téměř vzácná chorošovitá houba tvořící rozlité, nepříliš tlusté plodnice bělavé až okrové barvy; póry bývají nezdávka zbarveny lehce do růžova. Roste na mrtvých větvích, někdy i tenčích kmenech téměř výhradně listnáčů, hlavně buku a osiky (Kotlaba 1984).

Laetiporus sulphureus (Bull.: Fr.) Murrill – chorošovec sírový

Na odumřelém stojícím kmenu *Salix caprea* (!) 29. 8. 2008 leg. et det. F. K. (PRM 911180). – U nás velmi hojný choroš rostoucí na živých i odumřelých větvích, kmenech a pařezech mnoha listnatých dřevin, především dubů, třešní a vrb (Kotlaba 1984), avšak nález na vrbě jívě je zcela mimořádný. Plodnice jsou většinou vějířovité, bokem přirostlé, v mládí celé sírově žluté, později na svrchní straně klobouků žlutookrové až oranžové. Česky bývá tento choroš též nazýván sírovec žlutooranžový.

Laxitextum bicolor (Pers.: Fr.) Lentz – pevník dvoubarvý

Na ležící mrtvé větvi *Populus tremula* 14. 7. 2011 leg. et det. F. K. (PRM 919535). – V ČR spíše nehojná kornatcovitá houba podobná pevníkům rodu *Stereum*, k nimž byla dříve řazena – např. pod jménem *S. fuscum* (Schrad.) P. Karst.; roste na mrtvém dřevě hlavně listnáčů, především buku (Kotlaba 1989b). Má tenké, zcela rozlité až polorozlité plodnice s kloboučky, které jsou na povrchu tabákově hnědé, zatímco naspodu je celá plodnice v mládí bílá, později bělavá až okrová, s hladkým hymeniem. Tento pevník jsem sbíral i v lese „V Starém“ u Nedvědic (Kotlaba 2013).

Leccinum aurantiacum (Bull.) Gray – křemenáč krvavý (obr. 7 v barevné příloze č. 13)

V humusu na hlinité půdě pod *Populus tremula* 5. 9. 2013 leg. et det. F. K. (PRM 921330). – V jižních Čechách se vyskytuje roztroušeně, častý je na hrázích rybníků (Beran in Papoušek 2010); na Soběslavsku to ale je v lesích a jejich lemech. Vyznačuje se sytým červenorezavým kloboukem a od mládí červenorezavými šupinkami na třeni. Pod duby rostoucí křemenáč dubový – *Leccinum quercinum* (Pilát) ex Pilát et Dermek – byl dříve považován za samostatný druh, s křemenáčem krvavým je však druhově totožný.

Leccinum duriusculum (Schulz. ap. Fr.) Singer – kozák topolový (obr. 8 v barevné příloze č. 13)

Na hlinité půdě pod *Populus tremula* 9. 8. 2012 leg. et det. F. K. (PRM 920939). – Druh vyznačující se šedohnědým kloboukem, hnědočernými šupinkami na třeni a pevnou dužninou, která po poranění červenorůžová a nakonec šedočerná. Beran (in Papoušek 2010) uvádí, že se v jižních Čechách vyskytuje pořídku, ale podle mých dlouholetých zkušeností je např. na Soběslavsku velmi hojný (Kotlaba 2005), zejména v lesních lemech pod osikou. Herink (in Kotlaba 1995) ho uvádí jako ohrožený druh, ale dnes už patří – alespoň místy – k nijak ohroženým houbám.

Leccinum holopus (Rostk.) Watling – kozák bílý

Na hlinitopísčité půdě ve vlhčím boru s příměsí *Populus tremula* a *Betula pendula* 13. 8. 2011 leg. et det. F. K. (PRM 919555). – V jižních Čechách se vyskytuje dosti vzácně, běžnější je jen na přechodových rašeliništích (Beran in Papoušek 2010). Klobouk má v mládí čistě bílý, pak bělavý

až našedlý. Je též známý pod jménem *Leccinum niveum* (Fr.) Rauschert. Graca (in Holec & Beran 2006) ho uvádí jako zranitelný druh.

Leucocortinarius bulbiger (Alb. et Schwein.: Fr.) Singer – bělopavučinec hlíznatý

Na hlinité půdě pod *Populus tremula* a *Quercus robur* 13. 9. 2012 leg. et det. F. K. (PRM 920948). – V ČR místy dosti hojný druh lupenaté houby podobné pavučincům (*Cortinarius* sp. div.); má okrový až červenohnědý klobouk a bílý třeň, naspodu s odsedlou hlízou. Roste v jehličnatých a smíšených lesích pod jehličnany i listnáči.

Leucogyrophana mollusca (Fr.) Pouzar – dřevomorka meruňková (obr. 9 v barevné příloze č. 14)

Na padlém mrtvém kmenu *Pinus sylvestris* 3. 10. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921313). – U nás vzácný druh dřevomorky rostoucí na mrtvém dřevě převážně jehličnanů, hlavně borovic; tvoří dosti tence rozlité plodnice s klkovitým (merulioidním) hymeniem živě meruňkově, žlutooranžově až hnědooranžově zbarveným.

Macrotyphula filiformis (Bull.: Fr.) Paechnatz et Kreisel – kyj nitkovitý

Na opadaných tlejících listech *Populus tremula* 23. 10. 2004 leg. et det. F. K. (PRM 903230). – Kyjankovitá houba tvořící velmi dlouhé (10–15 cm), úzce válcovité až nitovité, bledě žlutookrové, hladké, nahoře zašpičatělé plodničky. Roste na tlejících listech a řapících různých listnáčů, např. bříz, olší, osik aj.; v ČR je místy dosti hojná.

Marasmius epiphyllus (Pers.: Fr.) Fr. – špička listová

Na ležících tlejících listech (hlavně na jejich řapících) *Populus tremula* 17. 10. 2013 leg. F. K., det. F. K. et Z. Pouzar (PRM 921302). – U nás místy hojný druh špičky s velmi malými (0,5–1,2 cm) bílými tenkými kloboučky, na jejichž spodku jsou řídké, nízké až žilkovité lupeny; roste v lesích po deštích na starých ležících listech, ale i na zbytcích některých bylin.

Megacollybia platyphylla (Pers.: Fr.) Kotl. et Pouzar – penízovka širokolupenná

Na trouchnivém pařezu *Populus tremula* 7. 7. 2012 leg. et det. F. K. (PRM 920937). – V jižních Čechách místy hojná penízovka (Beran in Papoušek 2010), která má šedý klobouk i třeň, na jehož bázi jsou dlouhé rozvětvené provázkovité rizomorfy. Roste z tlejícího dřeva listnáčů i jehličnanů, leckdy zdánlivě ze země; vyskytuje se i v okolních lesích (viz Kotlaba 2006, 2012).

Gloeoporus taxicola (Pers.) Gilb. et Ryvarden – dřevokaz borový

Na ležící mrtvé větvi *Pinus sylvestris* 17. 10. 2013 leg. et det. F. K. (PRM 921304). – V Čechách místy dosti hojná kornatcovitá houba, řazená dříve mezi choroše. Tvoří většinou poměrně tence rozlité plodnice s klkovitým až pórovitým hymenoforem, žlutohnědě až tmavě purpurově zbarveným; okraj plodnic je zprvu bílý, později bělavý až šedookrový. Roste výhradně na mrtvém dřevě jehličnanů, u nás výhradně borovic (Kotlaba 1984).

Otidea onotica (Pers.) Fuckel – ouško kornoutovité (obr. 10 v barevné příloze č. 14)

Na hlinitopísčité půdě pod *Populus tremula* a *Salix fragilis* 20. 8. 2011 leg. et det. F. K. (PRM 919553). – V ČR roztroušeně se vyskytující vřeckovýtrusná houba, svým vzhledem připomínající kornoutky, jejichž vnitřní část (hymenium) je žlutooranžová, někdy s růžovým nádechem, zatímco vnější část plodnice je bledě okrová. Našel jsem toto ouško několikrát i u nedalekého Debrníka a jedenkrát na hrázi rybníka Rožberk u Komárova, vždy výhradně pod listnatými stromy a keři

(Kotlaba 2002, 2008); 19. 9. 2013 jsem ho ale zaznamenal v „Luhu“ ve smrčině s příměsí dubu letního (nikoli však pod ním).

Panus conchatus (Bull.: Fr.) Fr. – hlíva fialová (obr. 11 v barevné příloze č. 14)

Na pařezu *Populus tremula* 11. 7. 2002 (PRM 896540) a 22. 9. 2011 (PRM 918783). – U nás dosti hojný druh hlívy rostoucí na pařezech, mrtvých ležících kmenech a větvích nejrůznějších listnáčů, zejména osiky. Jeho plodnice jsou nápadné okrovým až masově hnědavým povrchem klobouku, bělookrovými lupeny s fialovým nádechem a krátkým, šedookrovým třeněm; našel jsem ho také na „Svákově“ u Soběslavi (Kotlaba 2006).

Peniophora cinerea (Pers.: Fr.) Cooke – kornatka popelavá

Na trčící suché větvi *Viburnum opulus* 11. 7. 2013 leg. F. K., det. F. K. et Z. Pouzar (PRM 921296). – V ČR velmi hojná houba, která roste na odumřelém dřevě nejrůznějších listnatých stromů a keřů, avšak z kaliny je u nás uveřejněna zřejmě poprvé. Její plodnice jsou velmi tence rozlité, většinou hladké, šedě zbarvené; publikoval jsem ji i z hráze rybníka Rožberk u Komárova, kde rostla na hrušni a hlohu (Kotlaba 2008).

Phanerochaete sordida (P. Karst.) J. Erikss. et Ryvarden – kornatec smetanový

Na vnitřní straně borky ležícího mrtvého kmene *Quercus robur* 3. 10. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921325). – U nás celkem hojný kornatec rostoucí na mrtvém dřevě převážně listnáčů; plodnice jsou tence rozlité, hladké, krémově nebo okrově zbarvené. Doložil jsem ho mj. také z „Kozohlůdek“ u Borkovic, kde rostl na krušíně olšové (Kotlaba 2010).

Phellinus pini (Brot.: Fr.) Ames – ohňovec borový

Na bázi živého kmene *Larix decidua* 23. 7. 2005 leg. et det. F. K. (PRM 903183). – V ČR hojný parazitický choroš napadající hlavně borovice (především borovici lesní), méně často také modřín (Kotlaba 1984). Tvoří vytrvalé, k dřevině bokem přirůstající plodnice s hnědočerným rozpukaným povrchem, dosti velkými hranatými, rezavohnědými póry a podobně zbarvenou tvrdou dužninou; vyskytuje se i v sousedních lesích (Kotlaba 2006, 2012).

Pholiota astragalina (Fr.) Singer – šupinovka kozincová

Na mechatém pařezu *Pinus sylvestris* 17. 8. 2011 leg. et det. F. K. (PRM 919544). – V jižních Čechách se vyskytuje roztroušeně (Beran in Papoušek 2010). Vyznačuje se žlutooranžovým až červeným hladkým kloboukem a postupným černáním dužniny po poranění. Roste výhradně na mrtvém dřevě jehličnanů, zejména na pařezech borovic; zaznamenal jsem ji i v některých sousedních lesích (Kotlaba 2006, 2012).

Pholiota flammans (Fr.) P. Kumm. – šupinovka ohnivá (obr. 12 v barevné příloze č. 14)

Na ležícím zetlelém kmínku *Pinus sylvestris* 29. 8. 2013 leg. et det. F. K. (PRM 921338). – V jižních Čechách je dosti hojná. Je nápadná sírově žlutým až oranžovým, ostře šupinatým kloboukem i třeněm. Roste na mrtvém dřevě hlavně jehličnanů; zjistil jsem ji také na „Svákově“ u Soběslavi (Kotlaba 2006).

Pholiota jahnii Tjall.-Beuk. et Bas – šupinovka tmavošupinná

Na kořenu živé *Populus tremula* 19. 8. 2008 leg. S. Vosková, det. F. K. (PRM 911188) a na zemi v trávě na okraji lesní cesty v borosmrkovém lese 21. 10. 2011 leg. et det. F. K. (PRM 918798). – V jižních Čechách je dosti vzácná (Beran in Papoušek 2010), na Soběslavsku se ale najde dosti

často. Vyznačuje se růstem v bohatých trsech a kloboukem pokrytým tmavohnědými, téměř koncentricky uspořádanými šupinami na žlutookrovém podkladu. Roste většinou na mrtvém, někdy ale i na živém dřevě jak jehličnanů, tak listnáčů, nezřídka též zdánlivě ze země. Zaznamenal jsem ji i v nedalekém lese „V Starém“ u Nedvědic (Kotlaba 2012). Jako téměř ohrožený druh ho uvádí Holec (in Holec & Beran 2006).

Pleurotus pulmonarius Fr. – hlíva plicní

Na ležícím mrtvém kmínku *Sorbus aucuparia* 13. 5. 2011 leg. et det. F. K. (PRM 918725). – V jižních Čechách je dosti rozšířená, zejména v horských a podhorských bučinách (Beran in Papoušek 2010). Roste od jara do podzimu na mrtvém dřevě různých listnáčů; je nápadná světlým, bělošedavým kloboukem a při zasychání žloutnoucími lupeny i dužninou. Našel jsem ji mj. v „Kozohlůdkách“ u Borkovic a na hrázi rybníka Rožberk u Komárova (Kotlaba 2003, 2008).

Plicaturopsis crispa (Pers.: Fr.) D. A. Reid – měkkouš kadeřavý

Na ležící mrtvé větvi *Quercus robur* 13. 10. 2012 leg. et det. F. K. (PRM 919918). – V Čechách dosti hojná a v posledních asi 20 letech šířící se drobná houba, která roste na mrtvém dřevě mnoha listnáčů; publikoval jsem ji také z více lokalit v okolí „Luhu“ (Kotlaba 2009). Plodnice rostou pospolu, ale navzájem nesrůstají, vějířkovité kloboučky přirůstají zúženou částí ke dřevu, jsou bělavé až okrové, naspodu s žilkovitě lupenitým hymenoforem.

Pluteus leoninus (Schaeff.: Fr.) P. Kumm. – štítovka žlutá

Na mrtvé ležící větévce *Salix cinerea* 13. 8. 2009 leg. et det. F. K. (PRM 916961). – V jižních Čechách se vyskytuje roztroušeně (Beran in Papoušek 2010). Klobouk má v mládí sírožlutý, později nazelenale žlutý, třeň je dlouho bělavý a teprve stářím žloutne. Roste na odumřelém dřevě převážně různých listnáčů, na vrbě jívě však asi poprvé; sbíral jsem ji také na lísce v lese „V Starém“ u Nedvědic (Kotlaba 2012).

Pluteus pouzarianus Singer – štítovka Pouzarova

Na trouchnivějším pařezu *Picea abies* 17. 10. 2013 leg. F. K., det. F. K. et Z. Pouzar (PRM 921321). – V jižních Čechách se vyskytuje roztroušeně (Beran in Papoušek 2010). Podle mého názoru však nikoli vzácně, neboť je dost pracné hledat pod mikroskopem přezky na pokožkových hyfách, podle nichž je jediné bezpečně určitelná; jinak se téměř neliší od velmi hojné štítovky jelení – *Pluteus cervinus* (Schäff.) P. Kumm., která mívá jen trochu světlejší klobouk a roste na mrtvém dřevě listnáčů.

Polyporus badius (Pers.) Schwein. – choroš smolonohý

Na ležícím tlejícím kmenu *Populus tremula* 9. 8. 2012 leg. et det. F. K. (PRM 920936). – V ČR místy dosti hojný druh rostoucí na odumřelém dřevě listnáčů, trochu hojněji topolů a vrb (Kotlaba 1984), v jižních Čechách však je velmi vzácný (Vlasák in Papoušek 2010). Má velký hladký červenohnědý klobouk a krátký černohnědý třeň. Sbíral jsem ho i na „Soběslavských blatech“ (Kotlaba 2004).

Postia leucomallella (Murrill) Jülich – bělochoroš nahořklý

Na trouchnivém ležícím kmenu *Pinus sylvestris* 13. 9. 2012 leg. et det. F. K. (PRM 920949). – V jižních Čechách dosti hojný druh rostoucí na odumřelém dřevě jehličnanů, hlavně borovic (Kotlaba 1984). Má většinou rozlité nebo polorozlité plodnice s úzkými nahnědlými kloboučky, chuti je nahořklé a v hymeniu jsou cystidy, viditelné pod mikroskopem. Našel jsem ho též na „Svákově“ u Soběslavi (Kotlaba 2006).

Pseudohydnum gelatinosum (Scop.: Fr.) P. Karst. – rosolozub huspenitý

Na pařezu *Pinus sylvestris* 20. 8. 2009 leg. et det. F. K. (PRM 916993). – V ČR mnohde hojně se vyskytující houba, která roste na mrtvém dřevě výhradně jehličnanů, zejména na padlých kmenech a pařezech borovic a smrků. Plodnice mají bělavý až šedý povrch klobouků a velmi krátký postranní třeň; naspođu klobouků jsou kuželovité ostny a celá plodnice je pružně rosolovitá. Zaznamenal jsem ho např. na „Svákově“ u Soběslavi (Kotlaba 2006).

Rhodocybe gemina (Fr.) Kuyp. et Noordel. – rudoušek uťatý

Na hlinitopísčité půdě silničního příkopu pod *Pinus sylvestris*, *Populus tremula* a *Betula pendula* 5. 9. 2009 leg. et det. F. K. (PRM 916992). – V jižních Čechách se vyskytuje roztroušeně (Beran in Papoušek 2010). Klobouk má okrově hnědý, lupeny béžové a bledě okrový třeň; roste v lesích všeho druhu i v křovinách a na různých půdách. M. Šenová ho našla rovněž v silničním příkopu mezi obcemi Vesce u Soběslavi a Mažicemi mezi borůvkovými bory „Herolnice“ a „Spálený bůrek“ 31. 7. 2009, det. F. K. (PRM 916991). Je též známý pod jménem *Rhodocybe truncata* (Schaeff.: Fr.) Singer.

Resinicium bicolor (Alb. et Schwein.: Fr.) Parmasto – ostnáček dvoubarvý

Na ležícím trouchnivém kmenu *Pinus sylvestris* 3. 10. 2013 leg. F. K., det. Z. Pouzar (PRM 921323). – V ČR hojný druh rostoucí na mrtvém dřevě hlavně jehličnanů, zejména borovic a smrku. Tvoří tenké rozlité bílé, bělavé až naokrovělé plodnice s četnými drobnými ostny; zaznamenal jsem jej mj. i na hrázi rybníka Rožberk u Komárova (Kotlaba 2008). Ve starší literatuře je známý pod jménem *Odontia bicolor* (Alb. et Schwein.: Fr.) Bres.

Russula claroflava Grove – holubinka chromová

Na vlhké hlinité půdě pod *Betula pendula*, *Picea abies* a *Pinus sylvestris* 26. 7. 2012 leg. et det. F. K. (PRM 920938). – V jižních Čechách je místy častá zejména v blízkosti rašelinišť a v podmáčených smrčínách s břízou pýřitou (Beran in Papoušek 2010). Je nápadná citronově nebo chromově žlutým kloboukem, bílým třeněm, poraněním a stářím šednoucí až černající dužninou a růstem pod břízami; je hojná na „Soběslavských blatech“ a v „Kozohlůdkách“ u Borkovic (Kotlaba 1989a, 2003).

Scleroderma verrucosum (Bull.) Pers. – pestřec bradavčitý

Na hlinitopísčité půdě okraje lesa a pole pod *Pinus sylvestris* 17. 8. 2012 leg. F. K., det. Z. Pouzar et F. K. (PRM 920945). – V ČR dosti hojný druh s hnědým nerozpukávajícím povrchem plodnice a kořenující bází plodnice, který se mikroskopicky vyznačuje výtrusy s izolovanými ostny – makroskopicky se však nepozná (proto bývá leckdy v terénu nesprávně určován). Roste převážně na kyselých půdách na okrajích lesů, na stráních, v křovinách apod.

Sparassis crispa (Wulfen): Fr. – kotrč kadeřavý

Na bázi kmene živé *Pinus sylvestris* 28. 8. 2013 leg. et det. F. K. (PRM 921336). – V mnoha oblastech u nás hojný druh parazitující na kořenech hlavně borovice a saprotroficky rostoucí často na pařezech. Plodnice podobná kvěťáku je tvořena bledě okrovými, lupenovitými větvemi, jejichž konce jsou zvlněné a místy zoubkaté.

Stereum gausapatum (Fr.) Fr. – pevník dubový

Na pařezu *Quercus robur* 5. 8. 2011 leg. et det. F. K. (PRM 919549). – V ČR zejména v teplejších

oblastech se vyskytuje dosti hojně; svým růstem je vázán především na odumřelé dřevo různých druhů dubů (Kotlaba 1991). Vyznačuje se polorozlitými plodnicemi s tenkými hnědavými kloboučky a červenáním hymenia po poranění. Zaznamenal jsem ho také na „Svákově“ u Soběslavi nebo na hrázi rybníka Rožberk u Komárova (Kotlaba 2006, 2008).

Stereum ochraceo-flavum (Schwein.) Ellis – pevník bledookrový

Na mrtvé ležící větvi *Quercus robur* 2. 8. 1996 (PRM 890053) a na ležící větvi *Salix caprea* 13. 8. 2009 (PRM 916962) leg. et det. F. K. – V ČR méně hojný pevník (v posledních letech se ale šíří) rostoucí na mrtvém dřevě řady různých stromů a keřů, především dubů (Kotlaba 1988). Tvoří nevelké polorozlité plodnice s tenkými hnědavými kloboučky, naspodu s bledě okrovým hymeniem; na řezu kloboučkem nemá žlutooranžovou vrstvičku. Zaznamenal jsem ho i na jiných lokalitách v kraji (Kotlaba 2006, 2008, 2012). V literatuře je též známý pod jménem *Stereum rameale* (Pers.) Fr., ale totožnost obou není jistá.

Stereum sanguinolentum (Alb. et Schwein.: Fr.) Fr. – pevník krvavějící

Na pařezu *Larix decidua* 10. 11. 1957 leg. et det. F. K. (PRM 189629). – Jeden z nejhojnějších pevníků u nás, který roste na odumřelém (někdy i na živém) dřevě výhradně jehličnanů, hlavně borovic a smrku. Jeho plodnice jsou polorozlité s chlupatými hnědavými kloboučky a naspodu s bledě hnědavým hymeniem, které po poranění nápadně krvaví.

Stereum subtomentosum Pouzar – pevník plstnatý

Na odumřelých ležících větévkách *Betula pendula* 20. 8. 2011 leg. et det. F. K. (PRM 919551) a 27. 9. 2012 leg. F. K., det. Z. Pouzar et F. K. (PRM 919915). – V ČR je dosti hojný a jeho lokalit v posledních letech stále přibývá; roste na mrtvém dřevu různých listnáčů, zejména buku, olší a javorů (Kotlaba 1987). Vyznačuje se nízcí plstnatým šedohnědavým zónovaným kloboučkem, naspodu s krémovým nebo bledohnědým hymeniem, které po poranění žlutne. Nalezl jsem ho též např. na „Svákově“ u Soběslavi (Kotlaba 2006).

Thelephora penicillata (Pers.) Fr. – plesňák čekankový

V lesním detritu v boru 13. 8. 1996 (PRM 890084) a 17. 8. 2011 (PRM 919545) leg. et det. F. K. – V jižních Čechách se vyskytuje nejčastěji v bučinách (Papoušek 2010). Plodnice jsou dosti malé, rozvětvené, hnědavé, se širokými bílými nebo bělavými okraji a špičatými konci; roste roztroušeně na zemi v mechu, jehličí, listí, trávě apod. v lesích všeho druhu.

Xeromphalina campanella (Batsch: Fr.) Maire – kalichovka zvonečková

Na velmi trouchnivém pařezu *Picea abies* (?) 13. 8. 2012 leg. et det. F. K. (PRM 920950). – V ČR místy (hlavně ve vyšších polohách) hojná houba rostoucí na trouchnivých kmenech a pařezech výhradně jehličnanů, především smrku. Trsnatě rostoucí plodnice mají žlutookrové, uprostřed prohloubené až nálevkovité kloboučky, žlutavé sbíhavé lupeny a nahnědlý třeň; zjistil jsem ji také na „Svákově“ u Soběslavi (Kotlaba 2006).

Závěr

Mykoflóra lesa „Luh“ u Nedvědic na Soběslavsku je bohatá, ale dosti odlišná od mykoflóry v sousedství ležících lesů „Svákov“ u Soběslavi (viz Kotlaba 2006) a „V Starém“ u Nedvědic (Kotlaba 2012, 2013), kde jsou ekologické podmínky v lesích víceméně stejné (ze stromů ale chybí

v „Luhu“ např. dospělé jedle). V „Luhu“ jsem – na rozdíl od obou sousedních lesů – našel např. *Artomyces pyxidatus*, *Cortinarius balteatus*, *Geastrum fimbriatum*, *G. striatum*, *Leucocortinarius bulbiger*, *Leucogyrophana mollusca*, *Rhodocybe gemina* aj. Na druhé straně ale mnoho jiných druhů z obou výše jmenovaných lesů jsem zase nenašel v „Luhu“. Příčinou rozdílnosti mykoflóry (ale i fanerogamů) mohou tedy nejspíše být rozdílné mikroklimatické poměry a frekvence výskytu člověka v těchto lesích; možná ale také náhoda při hledání hub, neboť zejména vzácné druhy makromycetů tvoří plodnice zřídka – některé dokonce ve víceletých periodách – takže jejich nalezení a dokladování je mnohem obtížnější, než je tomu u hojně se vyskytujících druhů.

Poděkování

Mé velké díky náleží jako obvykle kolegovi prom. biol. Zdeňku Pouzarovi, CSc., a to nejen za určení a revizi mých určení většiny druhů hub v této práci uváděných, ale i za pečlivé pročtení a opravy mého rukopisu před odesláním do tisku. Ing. Petru Matoušovi ze Soběslavi děkuji za cenné lesnické informace o lese „Luh“.

Literatura

- Holec J. & Beran M. (eds) (2006): Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. – Příroda, Praha, 24: 1–282.
- Kotlaba F. (1984): Zeměpisné rozšíření a ekologie chorošů (*Polyporales* s. l.) v Československu. – Academia, Praha, 194 p., 123 map.
- Kotlaba F. (1987): *Stereum subtomentosum* (*Aphylllophorales*) – pevník plstnatý, jeho ekologie a zeměpisné rozšíření v ČSSR. – Česká Mykol. 41: 207–218.
- Kotlaba F. (1988): Pevník bledookrový – *Stereum rameale*, jeho ekologie a zeměpisné rozšíření v Československu. – Česká Mykol. 42: 205–214.
- Kotlaba F. (1989a): Houby (Macromycetes) rašeliniště Soběslavská blata v jižních Čechách. – In: Kuthan J. (ed.), Houby rašelinišť a bažinatých lesů v Československu, p. 15–24, ČSVSM při ČSAV, Praha.
- Kotlaba F. (1989b): Pevník dvoubarevný – *Laxitextum bicolor* (*Corticaceae*), jeho ekologie a zeměpisné rozšíření v Československu. – Česká Mykol. 43: 138–148.
- Kotlaba F. (1991): Ekologie a zeměpisné rozšíření dvou pevníků – *Columnocystis abietina* a *Stereum gausapatum* v Československu. – Česká Mykol. 45: 15–24.
- Kotlaba F. (1993): *Auriculariopsis ampla* je totožná s *Cytidia flocculenta*. – Mykol. Sborn. 70: 60–65.
- Kotlaba F. (ed.) (1995): Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů SR a ČR. Vol. 4. Sinice a riasy, houby, lišajníky, machorasty. – Příroda a. s., Bratislava, 221 p.
- Kotlaba F. (1997): Výskyt kapradiny žebrovice různolisté v nízké poloze na Táborsku. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 37: 27–30.
- Kotlaba F. (2000): Třetí příspěvek k houbám Soběslavských blat. – Mykol. Listy 73: 1–13.
- Kotlaba F. (2002): Bohatá mykologická lokalita u Debrníka na Soběslavsku. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 42: 25–42.
- Kotlaba F. (2003): Mykoflóra přírodní rezervace Kozohlůdky u Borkovic v jižních Čechách. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 43: 11–34.
- Kotlaba F. (2004): Čtvrtý příspěvek k houbám Soběslavských blat. – Mykol. Listy 89: 1–6.
- Kotlaba F. (2005): Zajímavá hříbovitá houba kozák topolový. – Živa 53: 108–109.
- Kotlaba F. (2006): Mykoflóra lesa Svákov u Soběslavi v jižních Čechách. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 46: 81–100.

- Kotlaba F. (2007): Nová lokalita žebrovice různolisté v nízké poloze na Táborsku. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 47: 197–198.
- Kotlaba F. (2008): Makromycety hráze rybníka Rožberk u Komárova v jižních Čechách. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 48: 5–88.
- Kotlaba F. (2009): Rychlé šíření měkkouše kadeřavého – *Plicaturopsis crispa* (Fungi, *Corticaceae*) v Čechách. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 49: 43–49.
- Kotlaba F. (2010): Druhý příspěvek k makromycetům rezervace Kozohlůdky u Borkovic v jižních Čechách. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 50: 67–74.
- Kotlaba F. (2012): K mykoflóře lesa „V Starém“ severozápadně od Nedvědic v jižních Čechách. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 52: 119–132.
- Kotlaba F. (2013): Druhý příspěvek k mykoflóře lesa „V Starém“ severozápadně od Nedvědic. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 53: 128–135.
- Lepší P., Lepší M., Boublík K., Štech M. & Hans V. (eds) (2013): Červená kniha květeny jižní části Čech. – Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, České Budějovice, 503 p.
- Papušek T. (ed.) (2010): Velký fotoatlas hub z jižních Čech, Tiskárna Josef Posekaný, České Budějovice, 819 p.
- Pouzar Z. (1981): Zajímavý dvojník třepenitky svazčité. – Mykol. Listy 5: 4–8.
- Pouzar Z. & Kotlaba F. (2010): Zástupci rodu *Dendrothele* (*Corticaceae*) v Čechách II: kornatec babykový – *D. acerina* a kornatec dubomilný – *D. commixta*. – Mykol. Listy 113: 14–19.
- Pouzar Z. & Kotlaba F. (2011a): Zástupci rodu *Dendrothele* (*Corticaceae*) v Čechách III: kornatec pórkový – *D. alliacea* a kornatec našedlý – *D. griseocana*. – Mykol. Listy 115: 1–7.
- Pouzar Z. & Kotlaba F. (2011b): Zástupci rodu *Dendrothele* (*Corticaceae*) v Čechách IV: kornatec vrbomilný – *D. salicicola* a kornatec dvouvýtrusý – *D. bisporigera*. – Mykol. Listy 118: 20–25.
- Pouzar Z. & Kotlaba F. (2012): Zástupci rodu *Dendrothele* (*Corticaceae*) v Čechách V: kornatec maličkový – *D. minutissima* a kornatec mandlovýtrusý – *D. amygdalispora*. – Mykol. Listy 121: 6–8.
- Vampola P. (2011): Poznámky k evropským druhům rodu outkovečka – *Antrodiella*. – Mykol. Listy 116: 1–23.
- Vampola P. & Pouzar Z. (1996): Contribution to the knowledge of the Central European species of the genus *Antrodiella*. – Czech Mycol. 49: 21–33.

Došlo: 27. 2. 2014
Přijato: 11. 8. 2014

Obr. 1 – Část borůvkového boru s příměsí listnatých dřevin lesa „Luh“ u Nedvědic (foto F. Kotlaba 29. 7. 2013).

Fig. 1 – Part of a bilberry pine stand with admixed frondose trees of the wood called "Luh" near Nedvědice (photo by F. Kotlaba 29. 7. 2013).

Obr. 2 – Korunokyjka svícnovitá na ležícím trouchnivém mechatém kmenu osiky (foto F. Kotlaba 20. 8. 2011).

Fig. 2 – *Artomyces pyxidatus* on lying rotten moss-grown trunk of *Populus tremula* (photo by F. Kotlaba 20. 8. 2011).

Obr. 3 – Mušlovka plstnatá na mrtvých větvkách osiky (foto F. Kotlaba 2. 7. 2012).

Fig. 3 – *Auriculariopsis ampla* on dead small branches of *Populus tremula* (photo by F. Kotlaba 2. 7. 2012).

Obr. 4 – Pavučinec fialovolilákový na okraji boru se smrkem, pod dubem letním a osikou (foto F. Kotlaba 27. 8. 2012).

Fig. 4 – *Cortinarius balteatus* in edge of the pine stand with spruce, under *Quercus robur* and *Populus tremula* (photo by F. Kotlaba 27. 8. 2012).

Obr. 5 – Lesklokorka pryskyřičnatá na bázi kmene živého dubu červeného na hrázi Novákovského rybníky u Nedvědic (foto F. Kotlaba 18. 8. 2011).
Fig. 5 – *Ganoderma resinaceum* on base of living trunk of *Quercus rubra* on the dyke of Novákovský rybník pond near Nedvědice (photo by F. Kotlaba 18. 8. 2011).

Obr. 6 – Hvězdovka límečková pod borovicí lesní, třešní ptačí a dubem letním (foto F. Kotlaba 3. 10. 2013).
Fig. 6 – *Geastrum striatum* under *Pinus sylvestris*, *Prunus avium* and *Quercus robur* (photo by F. Kotlaba 3. 10. 2013).

Obr. 7 – Křemenáč krvavý na hlinitopísčité půdě pod osikou (foto F. Kotlaba 5. 9. 2013).
Fig. 7 – *Leccinum aurantiacum* on loam-sandy soil, under *Populus tremula* (photo by F. Kotlaba 5. 9. 2013).

Obr. 8 – Kozák topolový na hlinitopísčité půdě pod osikou (foto F. Kotlaba 22. 9. 2011).
Fig. 8 – *Leccinum duriusculum* on loam-sandy soil, under *Populus tremula* (photo by F. Kotlaba 22. 9. 2011).

Obr. 9 – Dřevomorka meruňková na mrtvém ležícím kmenu borovice lesní (foto F. Kotlaba 3. 10. 2013).

Fig. 9 – *Leucogyrophana mollusca* on dead lying trunk of *Pinus sylvestris* (photo by F. Kotlaba 3. 10. 2013).

Obr. 10 – Ouško kornoutovité na hlinitopísčité půdě pod osikou a vrbou křehkou (foto F. Kotlaba 20. 8. 2011).

Fig. 10 – *Otidea onotica* on loam-sandy soil, under *Populus tremula* and *Salix fragilis* (photo by F. Kotlaba 20. 8. 2011).

Obr. 11 – Hlíva fialová na pařízku osiky (foto F. Kotlaba 10. 9. 2011).

Fig. 11 – *Panus conchatus* on small stump of *Populus tremula* (photo F. Kotlaba 10. 9. 2011).

Obr. 12 – Šupinovka ohnivá na ležícím trouchnivém mechatém kmínku borovice lesní (foto F. Kotlaba 29. 8. 2013).

Fig. 12 – *Pholiota flammans* on laying rotten small moss-grown trunk of *Pinus sylvestris* (photo by F. Kotlaba 29. 8. 2013).